

Het interessante volk Schrijvers in het Volkskundemuseum

Werner Van Hoof

Naar aanleiding van de honderdste verjaardag van het Antwerpse Volkskundemuseum verscheen de publicatie *Het interessante volk. Schrijvers in het Volkskundemuseum*. Het boek is een hommage aan de Franstalige dichter-graficus Max Elskamp (1862-1931) en aan de collectie die onder zijn impuls de voorbije honderd jaar tot stand is gekomen. Elskamp pleitte er als vanzelfsprekend voor dat kunstenaars de volkskunde zouden toelichten, veeleer dan geleerden (*'Ce qu'il nous faut surtout ce sont des gens aimant la vie du peuple flamand, des artistes capables de la mettre en lumière et non des savants en us'*). Honderd jaar later werd die suggestie om het museum voor kunstenaars allereerste open te stellen, ter harte genomen.

Het leidde tot vele vragen: het volk, wie is dat? Zijn we dat allemaal, of zijn dat de anderen, die Elskamp en zijn vrienden interessant vonden? Kunnen mensen, als het ware vanuit een ooghoek, naar hun eigen dagelijks leven kijken of zijn daar buitenstaanders voor nodig? Binnen een eeuw is de verzameling uitgegroeid van 2816 tot 180 000 stuks; maar is de afstand tussen de waarnemer en het waargenomen verkleind, verdwenen, het perspectief misschien onvoorspelbaar veranderd? In het Antwerpse Volkskundemuseum namen ze de proef op de som en verzochten dertien schrijvers om het stof te blazen van vreemde en vergeten objecten. Stefan Brijs, Geertrui Daem, Eric de Kuyper, Jan De Smet, Jo Govaerts, Koen Peeters, Dree Peremans, Brigitte Raskin, Johanna Spaey, Geert van Istendael, David Van Reybrouck, Kamiel Vanhole en Erik Vlamincx lieten zich door deze voorwerpen inspireren tot evenveel literaire teksten.

Sommigen van de auteurs wandelden recht naar datgene wat ze wilden hebben: **Kamiel Vanhole** naar een ontroerend knullig popje, **Stefan Brijs** naar het 'geboortevlies' (de zogenaamde helm die geluk brengt) dat de voormalige eigenaar zelf lang geleden aan het museum geschonken heeft, **Johanna Spaey** naar de bloemstukjes geweven uit haar van een dierbare overledene, **Brigitte Raskin** naar de calamiteitskaarten, postkaarten van de ramp met de Lichtstoet van 1902, waarbij een jong meisje op een praalwagen levend verbrandde, **Erik Vlamincx** naar een griezelige oude beenprothese. **David Van Reybrouck** werd geïnspireerd door het museum zelf, door de jaren-vijftigsfeer van het interieur en de wetenschappelijkheid die men had nagestreefd in de vitrines. **Jo Govaerts** zag een liefdesthermometer en schreef er een gedicht over, **Dree Peremans** lette op de aanwezigheid van huis- en

werkdieren en **Geertrui Daem** wekte de figuranten van een oud kermisspel opnieuw tot leven.

Al die stukken inspireerden hen tot mooie verhalen. Sommige schrijvers hebben het over stukken uit hun eigen collectie. **Eric de Kuypere** is bijvoorbeeld gefascineerd door ouderwetse Belgische koffiefilters, van die hoge zilveren (of de latere modellen, lage brede) zoals vroeger in mooie cafés wel werden opgediend. Waarom is die filter uit de mode geraakt en waarom drinkt iedereen nu espresso, Illy, Senseo, Nespresso? Bovendien werd hij als kind al geboeid door de versieringen op vensterbanken, die dikwijls naar de voorbijgangers op straat waren gekeerd: beeldjes, een ingelijste foto, een plantje, een windmolentje uit lucifers. **Jan de Smet** van De Nieuwe Snaar heeft het over de grote poppenkast die zijn vader heeft gemaakt, compleet met alle decors, poppen en toneelstukjes: poppenkast Koekoek van Leon De Smet. **Geert van Istendael** kreeg van zijn schoonmoeder ooit theedoeken (keukenhanddoeken) cadeau. Ze waren gemaakt van de stof van de meelzakken waarin Amerikaanse voedselhulp vier jaar lang aan België werd geleverd tijdens de Eerste Wereldoorlog; zonder die voedselhulp zou het bezette België grote hongersnood hebben gekend, en over dat verschijnsel – voedselhulp aan België en vele Belgische vluchtelingen in het buitenland – heeft hij een prachtig essay geschreven. En **Koen Peeters** ontdekte op reis een nieuw soort volkskunde, bedreven door geïnspireerde amateurs, en bracht daarover verslag uit.

Deze dertien auteurs vervullen met hun teksten alsnog Elskamps wens van ‘toegepaste volkskunde’, waarbij het Volkskundemuseum een inspiratiebron zou zijn voor kunstenaars, schrijvers en folkloristen. Ook Elskamp komt aan het woord in enkele gedichten en in een nooit eerder gepubliceerd verhaal over snoepwinkeltjes in een vertaling van Geert van Istendael. Leen Huet en Jan Grieten zorgden voor de inleiding. *Het interessante volk. Schrijvers in het Volkskundemuseum* is verlucht met foto's van Bart Huysmans en Michel Wuyts.

Leen Huet en Jan Grieten (red.) Het interessante volk. Schrijvers in het Volkskundemuseum.

Paperback, 80 pagina's, rijk geïllustreerd in kleur, 13,5 x 20 cm

Blondé Artprinting International i.s.m. MAS|Volkskundemuseum

ISBN 978-90-858640-8-0

Prijs: 10 euro (excl. verzendingskosten)

Te bestellen via volkskunde.museum@stad.antwerpen.be